

พาคณกกลับ-รับข่าวเสรีไทย: การเจรจา แลกเปลี่ยนคณะทูตและพลเรือนระหว่าง ไทย สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ พ.ศ. 2485*

พีระ เจริญวัฒน์นุกุล**

พชร ล้วนวิจิตร***

Received: 15 August 2023

Revised: 13 November 2023

Accepted: 24 November 2023

* บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยหัวข้อ “พาคณกกลับ-รับข่าวเสรีไทย: การเจรจาแลกเปลี่ยนคณะทูตและพลเรือนระหว่างไทย สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ พ.ศ. 2485” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก งบประมาณกองทุนวิจัย (คณะรัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2566

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; อีเมล: peerach@tu.ac.th

*** นักวิชาการอิสระ; อีเมล: podcharahotmail@gmail.com

Bringing Back Our Citizens, Retrieving Intelligence: The Negotiations to Exchange Officials and Civilians among Thailand, Great Britain, and the United States of America in 1942

*Peera Charoenvattananukul*****

*Podchara Luanvijit******

**** Assistant professor. Faculty of Political Science, Thammasat University; Email:
peerach@tu.ac.th

***** Independent Scholar; Email: podcharahotmail@gmail.com

บทคัดย่อ

แม้ว่าการศึกษาเรื่องไทยกับสงครามโลกครั้งที่สองจะได้รับการค้นคว้ามากมายไม่ว่าจะเป็นในมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และนโยบายต่างประเทศ แต่งานทั้งหลายเหล่านี้แทบไม่ได้พิจารณาประเด็นสำคัญอย่างเช่น การแลกเปลี่ยนคณะทูตและพลเรือนระหว่างไทย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และญี่ปุ่น ภายหลังจากที่ไทยเข้าร่วมในสงครามมหาเอเชียบูรพาอย่างเป็นทางการ บทความความวิจักษณ์นี้ศึกษาการเจรจาแลกเปลี่ยนคณะทูตและพลเรือนระหว่างไทยกับประเทศคู่สงคราม และได้พิจารณาว่าเมื่อรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามสามารถพาคณะทูตไทยกลับมาแล้วได้อาศัยประโยชน์จากคนที่เดินทางกลับมาสืบข่าวกรองอย่างไร บทความความวิจักษณ์ค้นพบว่า ในส่วนของการเจรจานั้น รัฐบาลไทยไม่ได้มีปัญหากับรัฐบาลสหรัฐอเมริกาแต่อย่างใด ซึ่งตรงกันข้ามกับการเจรจากับรัฐบาลอังกฤษที่เกิดจากปัญหาด้านการเงินและส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการเคลื่อนย้ายคนนอกเหนือจากนี้ บทความความวิจักษณ์ยังค้นพบว่า รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามอาศัยปากคำบอกเล่าของคณะทูตและนักเรียนที่เดินทางกลับมาเพื่อสอบถามเกี่ยวกับคณะไทยอิสระ (เสรีไทยตั้งที่รู้จักกันในภายหลัง) ที่ประกอบไปด้วยคนที่ไม่ยอมเดินทางกลับ อาทิ ข้าราชการสถานทูต เจ้านาย และนักเรียนไทยในต่างแดน

คำสำคัญ: พิบูลสงคราม, เจรจาแลกเปลี่ยนพลเรือน, สงครามโลกครั้งที่สอง, เสรีไทย, เสนีย์ ปราโมช

Abstract

The subject of Thailand and the Second World War has been thoroughly researched on political, economic, socio-cultural, and foreign policy dimensions. The existing literature however has not comprehensively discussed the issue of diplomatic and civilian exchange among Thailand, the United States of America, the United Kingdom, and Japan after the Thai government formally participated in the Greater East Asia war. It also has not covered how Field Marshal Pibulsonggram's government utilised the information from the diplomats and non-officials who returned from the exchange. This research article examines the negotiations to exchange diplomatic officials and non-officials between Thailand and its war parties. Its findings suggest that the negotiations between Thailand and the United States of America went seamlessly whereas the negotiations between Thailand and the United Kingdom were interrupted by financial considerations, which inevitably resulted in the delay to repatriate the British people out of Thailand. Moreover, this article points out how the Pibulsonggram's government obtained intelligence about the Free Thai movement from the Thai diplomats and students who returned from the exchange.

Keywords: Pibulsonggram, Civilian Exchange, WWII, Seri Thai, Free Thai, Seni Pramroj